

PRZEWODNIK METODYCZNY
KRAINA EMOCJI

TRZYLATEK

Autor
Aneta Jegier

Koordynator projektu
Beata Szurowska

Redakcja merytoryczna
Dorota Jabłońska

Korekta
Magdalena Marczevska

Opracowanie graficzne
Paweł Kowalski, Studio KARANDASZ

Skład i łamanie
Marek Zapala

Wydawca oświadcza, że dołożył wszelkich starań, aby dotrzeć do wszystkich właścicieli i dysponentów praw autorskich.

Publikacja, którą nabyłeś, jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, abyś przestrzegał praw, jakie im przysługują. Jej zawartość możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym. Ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A kopiując jej część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy cudzą własność i prawo.

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wydawnictwo JUKA-91 Sp. z o. o. 2015

Grupa Edukacyjna S.A.
25-561 Kielce, ul. Witosa 76
tel. 41 366 53 66; faks 41 366 55 55
e-mail: mac@mac.pl; <http://www.mac.pl>

Wstęp

Kraina emocji to cykl zajęć opisanych w scenariuszach dla nauczyciela i uzupełnionych kartami pracy dla dziecka. Treści zostały zaplanowane w oparciu o modele rozwoju społeczno-emocjonalnego dziecka w wieku przedszkolnym. Głównym celem zajęć jest wspomaganie rozwoju dzieci w zakresie inteligencji społecznej, moralnej i emocjonalnej. Dzięki zaplanowanym sytuacjom edukacyjnym dzieci nabywają ważne kompetencje i lepiej funkcjonują w świecie społecznym. Najważniejsze działania edukacyjne realizowane w cyklu Kraina emocji to:

- rozwijanie empatii i uwrażliwianie na potrzeby innych,
- rozwijanie inteligencji moralnej i kształtowanie umiejętności rozróżniania dobra od zła,
- rozwijanie inteligencji społecznej i związanych z tym kompetencji (np. współpraca w grupie, radzenie sobie w sytuacji konfliktowej, pełnienie ról i odpowiedzialność za powierzone zadanie),
- pomaganie dziecku w budowaniu poczucia własnej wartości,
- wprowadzenie w świat uniwersalnych wartości,
- rozwijanie inteligencji emocjonalnej i związanych z tym kompetencji (np. rozpoznawanie i nazywanie emocji, poznawanie sposobów radzenia sobie z emocjami).

Cele ogólne

- rozpoznawanie własnego nastroju,
- określanie własnego nastroju przy pomocy obrazkowych buziek.

Cele operacyjne

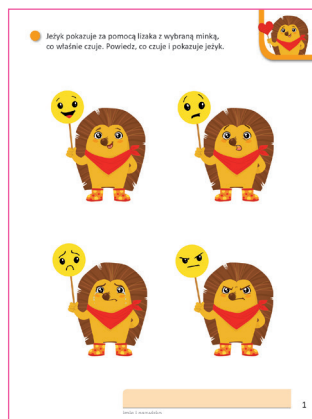
Dziecko:

- potrafi rozpoznać własny nastrój,
- umie pokazać, jak się czuje, przy pomocy obrazkowej buźki.

Środki dydaktyczne: pacynka języka Tuptusia, szarfy w 2 kolorach, lusterko dla każdego dziecka, KE, karta 1, tablica demonstracyjna *Emocje*, płyta muzyczna CD cz.1 *Telefunken Galopp op. 95 B. Lülting*.

Przebieg zajęć

1. Przywitanie dzieci z pacynką – językiem Tuptusiem. N. mówi: *Dzień dobry, języku*. Następnie, poruszając pacynką, zwraca się do dzieci: *Dzień dobry. Mam na imię Tuptuś. Chciałbym poznać wasze imiona*.
2. Zabawa integracyjna *Mam na imię...*
Dzieci siedzą w kręgu. N. mówi: *Dzień dobry, Tuptusiu, mam na imię...* (N. podaje swoje imię). Następnie podchodzi do każdego dziecka w kręgu i każda z osób mówi: *Dzień dobry, Tuptusiu, mam na imię...* Gdy N. dojdzie do ostatniego dziecka w kręgu, język mówi: *A teraz zapraszam do zabawy*.
3. Zabawa ruchowa *Kolory*.
N. dzieli dzieci na dwie grupy, każda grupa ma inny kolor szarfy. Dzieci stają w rozsypcy. Gdy N. włączy muzykę (*Telefunken Galopp op. 95 B. Lülting*), wszystkie dzieci biegną po sali. Gdy nie słychać muzyki, dzieci łapią za ręce te, które mają szarfy tego samego koloru.
4. Zabawa *Lusterka*.
Dzieci otrzymują małe lusterka. Chwilę mogą się dowolnie nimi bawić, a następnie N. mówi: *Pokażcie, jak wygląda wasza buzia, gdy jest radosna. Obejrzyjcie się w lusterkach. A jak wygląda, gdy się złości? Gdy czegoś się boicie, to jaką macie minę? A kiedy jesteście smutni? Na koniec wszystkie dzieci robią radosne miny i sprawdzają w lusterku, czy dobrze wykonały zadanie*.
5. Dzieci wypełniają KE, karta 1. N. rozdaje dzieciom karty pracy i zwraca uwagę, że język pokazuje minkami na lizakach, co czuje. N. prosi kolejne dzieci, żeby opowiedziały o tym, co pokazuje język (złość, radość, smutek, strach).

Kraina emocji, karta 1

6. Zabawa integracyjna *Oto ja!*

Dzieci stoją w kręgu. Po kolei, rozpoczynając od N., każde z dzieci mówi swoje imię w następujący sposób:

<i>Ja</i>	tupie jedną nogą
<i>jestem</i>	tupie drugą nogą
<i>Radek</i>	podskakuje wysoko.

7. N. zaprasza dzieci, by usiadły w kręgu. Pośrodku kładzie tablicę demonstracyjną *Emocje*. Prosi, by po kolei każde dziecko wskazało – obrazek przedstawiający, jak się teraz czuje.

Scenariusz 2

Temat: Czego się boimy?

Cele ogólne

- poznawanie i nazywanie emocji – strach,
- poznawanie sposobów pokonywania strachu.

Cele operacyjne

Dziecko:

- potrafi rozpoznać i nazywać to, co odczuwa w związku ze strachem,
- wie, jak radzić sobie ze strachem.

Środki dydaktyczne: zdjęcia osób okazujących strach, bębenek, kartki A4, kredki, miś, muzyka relaksacyjna, *KE*, karta 2, tablica demonstracyjna *Emocje*, płyta muzyczna CD cz. 1 *Wesoła poleczka* J. Pietrzak.

Przebieg zajęć

1. *Jak się dzisiaj czuję.*
Dzieci pokazują minki, które przedstawiają ich poranny nastrój (robią miny wyrażające dane emocje).
2. Oglądanie zdjęć osób, które czegoś się boją. N. rozmawia z dziećmi o tym, jak wyglądają te osoby. Po czym można poznać, że się boją? Czego się boją?
3. *Pokazujemy strach.*
Dzieci stają w rozsypcie. Na dźwięk bębenka muszą pokazać swoimi ciałami, że się boją. N. zaznacza, że mówi tylko nasze ciało, a dzieci nie wydają głosu. Po zabawie N. chwali dziecięce pokazy strachu.
4. *Malowany strach.*
Dzieci siadają przy stolikach. Na kartkach A4 kredkami rysują strach. Po skończonej pracy każde dziecko pokazuje innym, jak wygląda strach na jego rysunku.

5. Zabawa relaksacyjno-oddechowa *Coś na uspokojenie*. N. mówi dzieciom: *Nasze misie trochę się dziś przestraszyły. Gdy je do siebie przytulicie, może powiedzą wam na ucho, co się stało. A teraz spróbujemy je uspokoić*. N. prosi dzieci, żeby położyły się na podłodze. Kładzie każdemu dziecku na brzuchu maskotkę misia. Następnie włącza spokojną muzykę relaksacyjną. Prosi dzieci, aby spokojnie oddychały. Gdy wdychają powietrze, ich miś unosi się delikatnie do góry, gdy wydychają – opada. N. zaznacza, że należy oddychać spokojnie. Po zakończeniu utworu dzieci przytulają misie.

Kraina emocji, karta 2

6. Wykonanie ćwiczenia z *KE*, karta 2. N. rozdaje dzieciom karty pracy i prosi, żeby przyjrzały się obrazkom. Następnie wskazuje dziecko, które mówi, jak Adam czuł się pierwszego dnia w przedszkolu. Potem N. pyta kolejne dziecko: *Dlaczego Adam polubił przedszkole?*
7. *Taniec z misiem*.
Przy skocznej muzyce (*Wesoła poleczka* J. Pietrzak) dzieci wykonują swobodny taniec z misiami.
8. Dzieci siadają w kręgu. N. pyta: *Sądzicie, że pomogliśmy misiom pokonać strach? Jak to zrobiliśmy? Co pomaga, kiedy wy się czegoś wystraszyacie?* (Jeśli istnieje taka potrzeba, N. podpowiada sposoby na opanowanie strachu).
9. Na zakończenie N. kładzie pośrodku tablicę demonstracyjną *Emocje*. Prosi, by po kolei każde dziecko wskazało na niej obrazek przedstawiający, jak się teraz czuje.

Scenariusz 3

Temat: Współpracować znaczy pracować razem

Cele ogólne

- wdrażanie do współpracy.

Cele operacyjne

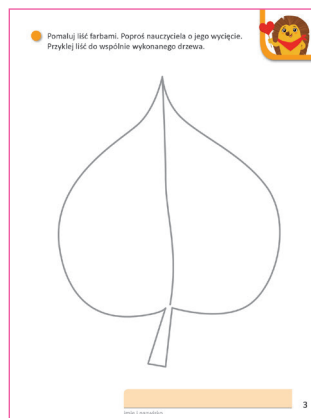
Dziecko:

- wie, że współpraca jest wartością,
- rozumie korzyści płynące ze współpracy.

Środki dydaktyczne: farby, pędzle, misie, nożyczki, kleje, rolki po ręcznikach papierowych, KE, karta 3, tablica demonstracyjna *Emocje*.

Przebieg zajęć

1. *Jak się dzisiaj czuję.*
Dzieci pokazują minki, które przedstawiają ich poranny nastrój.
2. *Lubię się bawić z innymi, bo...*
Zadaniem dzieci dokończenie zdania. N. rozpoczyna zabawę, wdraża dzieci do posługiwania się techniką niedokończonych zdań.
3. Zabawa ruchowa *Misie, które uciekły z półki.*
N. przynosi pudełko, w którym znajdują się misie (na co dzień znajdujące się na półce). Zwraca się do dzieci: *Popatrzcie, te misie uciekły ze swojej półki. Pomóżcie im odnaleźć drogę do ich miejsca.* Dzieci układają misie na półce.
4. Dzieci siedzą w kręgu. N. pyta: *Kto wie, co to jest współpraca?* Jeśli dzieci nie wiedzą, N. mówi: *Jest to praca wykonana razem z innymi. Na przykład przed chwilą ułożyliście misie na półce. Dzięki temu, że zrobiliście to razem, wszystko odbyło się szybko i sprawnie, czyli dobrze współpracowaliście.*
5. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 3.
N. rozdaje dzieciom karty pracy i prosi, żeby pomalowały liść farbami. Po skończonej pracy podchodzi do każdego dziecka i głośno chwali starania.
6. Zabawa orientacyjna *Kwiaty.*
Każde dziecko jest kwiatem rosnącym na łące. Na hasło N.: *pączek*, dzieci kucają i zakrywają rękami głowę. Na hasło: *rośnij*, powoli wstają i podnoszą na przemian raz lewą, raz prawą rękę, rozchylając palce dłoni. Na hasło: *bukiet kwiatów*, dzieci stają bardzo blisko siebie, wyciągając ręce wysoko w górę.
7. Kiedy pomalowane liście wyschną, N. pomaga dzieciom w wycięciu. Następnie, gdy wszystkie dzieci mają przed sobą wycięte liście, N. prosi, żeby przykleiły je do rolki lub

Kraina emocji, karta 3

rolek po ręcznikach – powstanie jesienne drzewo. Praca zostaje umieszczona w wyeksponowanym miejscu.

8. N. zaprasza dzieci, by usiadły w kręgu. Pośrodku kładzie tablicę demonstracyjną *Emocje*. Prosi, by po kolei każde dziecko wskazało na niej obrazek przedstawiający, jak się teraz czuje.

Scenariusz 4

Temat: Uprzejmość na każdy dzień

Cele ogólne

- budowanie świata wartości – uprzejmość.

Cele operacyjne

Dziecko:

- wie, co to znaczy „uprzejmość”,
- rozumie, że należy być uprzejmym.

Środki dydaktyczne: po 2 żółędzie dla każdego dziecka, klocki, tablica demonstracyjna *Emocje*.

Przebieg zajęć

1. *Jak się dzisiaj czuję.*
Dzieci pokazują minki, które przedstawiają ich poranny nastrój.
2. *Jestem uprzejmy, ponieważ...*
N. pyta dzieci, co to znaczy być uprzejmym. Wraz z dziećmi układa prostą definicję uprzejmości (np. być uprzejmym to zachowywać się tak, żeby innym było z nami miło). Następnie każdy, zaczynając od N., wypowiada zdanie: *Jestem uprzejmy, ponieważ...*, kończąc je.
3. Zabawa w parach *Rzeźbiarz*.
Jedno dziecko jest rzeźbiarzem, a drugie – rzeźbą. Rzeźba stoi nieruchomo, a rzeźbiarz próbuje z niej coś wyrzeźbić (np. podnosi rękę do góry, przekręca głowę w prawo, przesuwa nogę do przodu). Następnie dzieci zamieniają się rolami.
4. *Robimy zakupy.*
N. umawia się z dziećmi, że otwiera sklep i będzie w nim sprzedawcą. Każde dziecko dostaje dwa żółędzie i za każdy może kupić klocek. Zadaniem dzieci jest po wywołaniu przez N. podejść do stolika i powiedzieć: *Dzień dobry, poproszę dwa klocki*. Po otrzymaniu klocków dziecko ma powiedzieć: *Dziękuję, do widzenia*, i usiąść na dywaniku. Zanim N. rozpocznie zabawę, może poprosić jedno z dzieci, aby zademonstrowało kupowanie.
5. Dzieci tworzą wspólną budowlę z klocków. N. czuwa nad zgodną zabawą i przypomina zasady uprzejmego zachowania.
6. N. zaprasza dzieci, żeby usiadły w kręgu. Pośrodku kładzie tablicę demonstracyjną *Emocje*. Prosi, by po kolei każde dziecko wskazało na niej obrazek przedstawiający, jak się teraz czuje.

Scenariusz 5

Temat: Sposoby na smutek

Cele ogólne

- poznawanie i nazywanie emocji – smutek,
- poznawanie sposobów radzenia sobie ze smutkiem.

Cele operacyjne

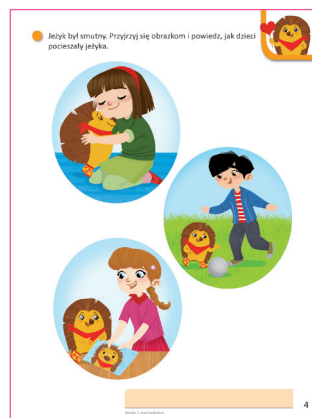
Dziecko:

- potrafi rozpoznawać i nazywać to, co czuje, gdy jest smutne,
- zna sposoby radzenia sobie ze smutkiem swoim i innych.

Środki dydaktyczne: pacynka języka Tuptusia, bębenek, kartki A4, kredki, misie, KE, karta 4, tablica demonstracyjna *Emocje*, płyta muzyczna CD cz. 2 *Szot* melodia ludowa.

Przebieg zajęć

1. *Jak się dzisiaj czuję.*
Dzieci pokazują minki, które przedstawiają ich poranny nastrój.
2. Dzieci stoją w kręgu. N. trzymając pacynkę, mówi: *Kiedy jest mi smutno, mogę zrobić tak* (podchodzi i przytula misia, a potem wraca do kręgu). Następnie przekazuje pacynkę kolejnej osobie i dziecko mówi: *Kiedy jest mi smutno, mogę zrobić tak...* (zadaniem dzieci jest wymyślanie różnych sposobów poprawy nastroju). N. może podpowiadać dzieciom na ucho sposoby poprawy nastroju (np. taniec, podskoki, objęcie się), jeśli okaże się to potrzebne.
3. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 4.
N. rozdaje dzieciom karty pracy i mówi, że język jest dziś od rana smutny. Prosi dzieci, żeby przyjrzały się obrazkom i opowiedziały, jak Marta, Tomek i Ala próbują pocieszyć języka.
4. *Pokazujemy smutek.*
Dzieci stają w rozsypcie. Na dźwięk bębena ich ciała mają pokazać, że są smutne. N. zaznacza, że mówi tylko ciało, a dzieci nie wydają głosu. Po zabawie N. chwali dziecięce prezentacje smutku. Pyta dzieci, jak według nich wygląda człowiek, który odczuwa smutek.
5. *Malowany smutek.*
Dzieci siadają przy stolikach. Na kartkach A4 kredkami rysują, jak według nich wygląda smutek. Po skończonej pracy N. prosi, żeby dzieci spróbowały rozweselić swoje rysunki. Wspólnie zastanawiają się, jak to zrobić.
6. *Taniec z misiem.*
(*Szot* melodia ludowa) dzieci wykonują swobodny taniec ze swoim misiem. Kiedy dzieci odpoczywają, N. pyta: *Jak sądzicie, czy ta muzyka była smutna, czy wesoła?* Na zakończenie N. kładzie pośrodku tablicę demonstracyjną *Emocje*. Prosi, by po kolei każde dziecko wskazało na niej obrazek przedstawiający, jak się teraz czuje.

Kraina emocji, karta 4

Cele ogólne

- poznawanie i nazywanie emocji – złość,
- poznawanie sposobów wyrażania złości w sposób akceptowany społecznie.

Cele operacyjne

Dziecko:

- potrafi wyrażać złość w sposób akceptowany społecznie,
- wie, jak radzić sobie z własną złością.

Środki dydaktyczne: zdjęcia osób, które się złością, misie, muzyka relaksacyjna, kartki A4, kredki, tablica demonstracyjna *Emocje*, instrument muzyczny – talerze, płyta muzyczna CD cz. 2 *Kaczuchy* – francuska melodia ludowa.

Przebieg zajęć

1. *Jak się dzisiaj czuję.*
Dzieci pokazują minki, które przedstawiają ich poranny nastrój.
2. Oglądanie zdjęć osób, które się złością. N. rozmawia z dziećmi o tym, jak wyglądają te osoby. Po czym można poznać, że nie są radosne?
3. *Pokazujemy złość.*
Dzieci stają w rozsypane. Za każdym razem, kiedy N. zagra na talerzach, ciała dzieci mają zobrazić złość. N. zaznacza, że mówi tylko ciało, a dzieci nie wydają głosu.
4. *Malowana złość.*
Dzieci siadają przy stolikach. Na kartkach A4 rysują kredkami złość. Po skończonej pracy każde dziecko pokazuje innym, jak wygląda złość na jego rysunku.
5. Zabawa relaksacyjno-oddechowa *Coś na uspokojenie.*
N. mówi dzieciom: *Nasze misie trochę się dziś przestraszyły. Gdy je do siebie przytulicie, może powiedzą wam na ucho, co się stało. A teraz spróbujemy je uspokoić.* N. prosi dzieci, żeby położyły się na podłodze. Kładzie każdemu dziecku na brzuchu maskotkę misia. Następnie włącza spokojną muzykę relaksacyjną. Prosi dzieci, aby spokojnie oddychały. Gdy wdychają powietrze, ich miś unosi się delikatnie do góry, gdy wydychają – opada. Po zakończeniu utworu dzieci przytulają misie.
6. *Taniec z misiem.*
Przy skocznej muzyce (*Kaczuchy* – francuska melodia ludowa) dzieci wykonują swobodny taniec ze swoim misiem.
7. Dzieci siadają w kręgu. N. pyta: *Sądzicie, że pomogliśmy misiom pokonać złość? Jak to zrobiliśmy? Co wam pomaga, gdy czujecie złość?* N. może odpowiedzieć, jak radzi sobie ze złością.
8. N. zaprasza dzieci, by usiadły w kręgu. Pośrodku kładzie tablicę demonstracyjną *Emocje*. Prosi, by po kolei każde dziecko wskazało na niej obrazek przedstawiający, jak się teraz czuje.

Scenariusz 7

Temat: Być pomocnym

Cele ogólne

- kształtowanie postawy bycia pomocnym,
- doskonalenie umiejętności dostrzegania własnych możliwości.

Cele operacyjne

Dziecko:

- wie, że może sprostać niektórym obowiązkom i że dobrze jest być pomocnym,
- dostrzega własne możliwości.

Środki dydaktyczne: zdjęcia z dziećmi pomagającymi w domu, misie, kubki plastikowe (co najmniej dwa), woda, KE, karta 5, tablica demonstracyjna *Emocje*.

Przebieg zajęć

1. *Jak się dzisiaj czuję.*
Dzieci pokazują minki, które przedstawiają ich poranny nastrój.
2. N. pokazuje dzieciom ilustracje, na których widoczne są dzieci pomagające np. w niesieniu zakupów, podlewaniu kwiatków, porządkowaniu itp. Pyta: *Co robią dzieci widoczne na ilustracjach? A czy wy pomagacie w domu?*
3. Zabawa ruchowa *Zanieś misiowi wodę.*
N. sadza misia po przeciwnej stronie sali. Dzieci ustawione są w kolejce, pierwsze dziecko stoi na linii startu, np. oznaczonej kredą, za nim pozostałe. Na drodze do misia nie może być żadnych przeszkód. N. podaje dziecku plastikowy kubek napełniony wodą w jednej trzeciej i mówi: *Zanieś misiowi wodę. On chce pić. Nieś uważnie, nie wylej ani kropelki.* Inna osoba dorosła odbiera kubek od dziecka przy misiu i mówi: *Dziękuję, dobrze się sprawiłeś. Brawo dla...* (imię dziecka). Pozostałe dzieci biją brawo. N. podaje kubek kolejnemu dziecku, powtarzając formułkę.
4. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 5.
N. rozdaje karty pracy i prosi, żeby dzieci przyjrzały się obrazkom. Następnie wybrane osoby opowiadają, jak język Tuptus pomagał w przygotowaniach do świąt. N. pyta kolejne osoby: *A jak ty możesz pomóc przed świętami?* Potem N. prosi dzieci, żeby przykleiły złote gwiazdki obok obrazków, które przedstawiają to, co dzieci również będą robić. N. podchodzi do każdego dziecka i chwali jego zaangażowanie w pomoc rodzicom.
5. *Co robię w domu?*
Dzieci siedzą w kręgu. N. prosi jedno dziecko, aby wyszło na środek i za pomocą gestów pokazało kolegom, jakie czynności wykonuje w domu. Dzieci zgadują, o jaką czynność chodzi.

Kraina emocji, karta 5

N. zaprasza dzieci, by usiadły w kręgu. Pośrodku kładzie tablicę demonstracyjną *Emocje*. Prosi, by po kolei każde dziecko wskazało na niej obrazek przedstawiający, jak się teraz czuje.

Scenariusz 8

Temat: Czy szczęściem można się zarazić?

Cele ogólne

- wdrażanie do rozpoznawania i nazywania emocji – szczęście,
- kształtowanie myślenia przyczynowo-skutkowego.

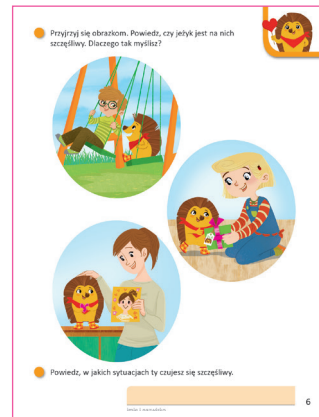
Cele operacyjne

Dziecko:

- umie rozpoznać, nazwać i pokazać szczęście swoje i innych,
- potrafi wnioskować, dlaczego ktoś jest szczęśliwy.

Środki dydaktyczne: zdjęcia osób, które są szczęśliwe, kredki, kartki A4, płyta muzyczna, KE, karta 6, tablica demonstracyjna *Emocje*, płyta muzyczna CD cz. 1 *Tarantella* i piosenka *Zabawy nadszedł czas*, sł. B. Szelańska, muz. J. Pietrzak.

1. *Jak się dzisiaj czuję*
Dzieci pokazują minki, które przedstawiają ich poranny nastrój.
2. Oglądanie zdjęć osób, które są szczęśliwe (np. śmiejące się dziecko, mama przytulająca dziecko, tata bawiący się z dzieckiem, uśmiechnięci ludzie itp.). N. rozmawia z dziećmi o tym, jak wyglądają te osoby. *Po czym można poznać, że osoby na zdjęciach są szczęśliwe? Jak myślicie, dlaczego są szczęśliwe?*
3. *Pokazujemy szczęście.*
Dzieci stają w rozsypance. Na dźwięki muzyki (CD cz.1 *Tarantella*) ich ciała mają pokazać szczęście. N. zaznacza, że mówi tylko ciało, a dzieci nie wydają głosu.
4. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 6.
N. rozdaje dzieciom karty pracy. Prosi, żeby przyjrzały się obrazkom i powiedziały, czy język jest na nich szczęśliwy. Dzieci uzasadniają odpowiedzi. Następnie N. prosi, żeby dzieci po kolei opowiedziały, kiedy czują się szczęśliwe.
5. *Malowane szczęście.*
Dzieci na kartkach A4 kredkami rysują szczęście. Po skończonej pracy każde dziecko pokazuje innym, jak wygląda szczęście na jego rysunku.
6. Pogadanka *Zarażanie szczęściem.*
N. mówi dzieciom, że szczęściem można zarażać. Oznacza to, że osoba szczęśliwa oddaje część swojej radości innym, a dzięki niej inni też są bardziej radosni i jest im milej.

Kraina emocji, karta 6

7. Ćwiczenie ortofoniczne *Śmiejemy się*.

Na dźwięk muzyki (*Zabawy nadszedł czas*, sł. B. Szelałgowska, muz. J. Pietrzak) dzieci chodzą po sali. Gdy muzyka milknie, N. woła: *ho, ho, ho*, dziewczynki odpowiadają: *hi, hi, hi*, a chłopcy: *he, he, he*. Potem wszyscy wołają: *ha, ha, ha*. Powtarzamy to ćwiczenie kilkakrotnie.

8. N. zaprasza dzieci, by usiadły w kręgu. Pośrodku kładzie tablicę demonstracyjną *Emocje*. Prosi, by po kolei każde dziecko wskazało na niej obrazek przedstawiający, jak się teraz czuje.

Cele ogólne

- wdrażanie do szanowania bliskich i okazywania im miłości.

Cele operacyjne

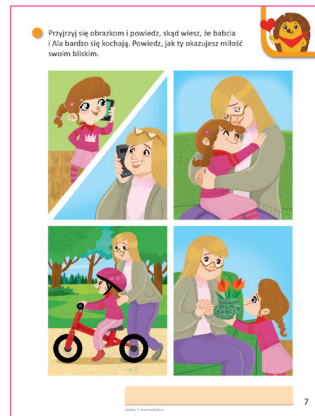
Dziecko:

- potrafi okazywać miłość swoim bliskim i wie, że jest to ważne.

Środki dydaktyczne: bębenek, KE, karta 7, tablica demonstracyjna *Emocje*.

Przebieg zajęć

1. *Jak się dzisiaj czuję.*
Dzieci pokazują minki, które przedstawiają ich poranny nastrój.
2. Pogadanka *Dziadkowie.*
N. pyta dzieci: *Jacy są wasi dziadkowie, jak spędzają z wami czas, co lubicie robić z babcią i dziadkiem?*
3. Zabawa ruchowa *Rodzinka.*
N. dzieli dzieci na trzy grupy: dzieci, rodzice, dziadkowie. Każda grupa ma swoje miejsce w sali. N. akompaniuje na bębenku. Zadaniem dzieci jest zareagowanie ruchem na zmiany tempa:
 - szybkie – dzieci biegają po sali,
 - średnie – rodzice chodzą po sali,
 - wolne – dziadkowie poruszają się powoli.
 Kiedy następuje zmiana tempa, grupa, która się poruszała, wraca na swoje miejsce.
4. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 7.
Dzieci otrzymują karty pracy. N. prosi, żeby przyjrzały się obrazkom i powiedziały, czy babcia i Ala bardzo się kochają oraz skąd wiedzą, że tak jest. Następnie prosi: *Zaczynając od... (imię i nazwisko), każdy z was niech powie, jak okazuje miłość swoim bliskim.*
5. Zabawa ruchowa *Pary stop.*
N. dobiera dzieci w pary i prosi o zapamiętanie, kto z kim stoi. Na sygnał N. dzieci swobodnie biegają, na następny sygnał muszą jak najszybciej znaleźć swoją parę, stanąć z nią, stykając się plecami i pozostać w bezruchu, aż usłyszą kolejny sygnał.
6. Kalambury *Co lubię robić z babcią lub dziadkiem.*
Chętne dzieci pokazują pozostałym czynność, którą wykonują z babcią lub dziadkiem. Grupa ma za zadanie zgadnąć, co pokazuje dziecko, a następnie naśladować tę czynność.
7. N. zaprasza dzieci, by usiadły w kręgu. Pośrodku kładzie tablicę demonstracyjną *Emocje*. Prosi, by po kolei każde dziecko wskazało na niej obrazek przedstawiający, jak się teraz czuje.

Kraina emocji, karta 7

Scenariusz 10

Temat: Jestem coraz większy i coraz więcej umiem

Cele ogólne

- dostrzeżenie postępów we własnym rozwoju.

Cele operacyjne

Dziecko:

- potrafi dostrzegać własne osiągnięcia i o nich opowiadać.

Środki dydaktyczne: zdjęcia dzieci z wcześniejszych okresów ich rozwoju, chusteczka dla każdego dziecka, chusta animacyjna, płyta muzyczna, tablica demonstracyjna *Emocje*, płyta muzyczna CD cz. 1 *Most na rzece Kwai*, F. J. Ricketts (K. J. Alford).

Przebieg zajęć

1. *Jak się dzisiaj czuję.*
Dzieci pokazują minki, które przedstawiają ich poranny nastrój.
2. Oglądanie z N. zdjęć przedstawiających dzieci z czasów, gdy były niemowlętami, aż do czasów teraźniejszych. N. pyta dzieci – jak się zmieniły. Po kolei wymieniają czynności, które już potrafią wykonać (a wcześniej nie umiały). Pyta dzieci, jakie mają uzdolnienia.
3. Swobodny taniec z chusteczkami przy muzyce.
4. Zabawa z elementami autoprezentacji *Konkurs talentów*.
Dzieci wychodzą na środek i demonstrują swoje talenty. N. wyjaśnia, że mogą coś zaśpiewać, zagrać, pokazać czynność lub o niej opowiedzieć, a także np. zatańczyć. Pozostałe dzieci mają uważnie słuchać i oglądać, a na zakończenie występu nagrodzić każdego uczestnika brawami.
5. Zabawa ruchowa z chustą animacyjną. Chusta zostaje rozłożona pośrodku sali. N. włącza muzykę [*Most na rzece Kwai*, F. J. Ricketts (K. J. Alford)], a dzieci chodzą dookoła chusty. Na hasło N.: *zielony*, wszystkie dzieci starają się znaleźć na tym kolorze. (Warto przed zabawą powtórzyć z dziećmi nazwy poszczególnych kolorów na chustcie).
6. N. zaprasza dzieci, by usiadły w kręgu. Pośrodku kładzie tablicę demonstracyjną *Emocje*. Prosi, by po kolei każde dziecko wskazało na niej obrazek pokazujący, jak się teraz czuje. Następnie N. pyta: *Co dzisiaj wam się najbardziej podobało?*

Scenariusz 11

Temat: Kolorowy świat nawet w zimie

Cele ogólne

- kształtowanie umiejętności dostrzegania powodów do radości.

Cele operacyjne

Dziecko:

- stara się dostrzegać pozytywne strony różnych sytuacji.

Środki dydaktyczne: gazety, kredki, klej, szarfy w 4 kolorach, płyta muzyczna, KE, karta 8, tablica demonstracyjna *Emocje*, płyta muzyczna CD cz. 2 *Walc łyżwiarzy* E. Waldteufel i *Taniec łabędzi* z baletu *Jezioro łabędzie* P. Czajkowski.

Przebieg zajęć

- 1. Jak się dzisiaj czuję.**
Dzieci pokazują minki, które obrazują ich poranny nastrój.
- 2. Zimowe zabawy.**
Dzieci siedzą w kręgu. N. pyta je o to, jak lubią zimą spędzać czas, czy zimą jest fajnie i dlaczego. Następnie mówi, że nasz nastrój nie zależy od pory roku, ale od nas samych, dlatego warto budzić się rano uśmiechniętym.
- 3. Zabawa ruchowa *Jazda na nartach*.**
Każde dziecko otrzymuje dwie kartki gazety. Kładzie je przed sobą. Na znak N. dzieci stają na kartkach gazety. Gdy słyszą muzykę (*Walc łyżwiarzy* E. Waldteufel), dzieci starają się poruszać na gazetach krokiem posuwistym po sali. Gdy muzyka cichnie, dzieci stają w miejscu.
- 4. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 8.**
Dzieci siedzą przy stolikach. N. prosi, żeby przyjrzały się ilustracjom, odszukały smutne bałwanki, które nie mają kapeluszy i dokleiły im brakujące nakrycia głowy. Następnie dzieci dorysowują uśmiechy na buziach bałwanków. Po skończonym zadaniu N. podchodzi do każdego dziecka i chwali jego zaangażowanie.
- 5. Zabawa ruchowa *Kolor do koloru*.**
N. dzieli dzieci na cztery grupy. Każda otrzymuje szarfy w innym kolorze. Gdy słyszą muzykę (*Taniec łabędzi* z baletu *Jezioro łabędzie*), dzieci swobodnie poruszają się po sali. Gdy muzyka milknie i N. zawoła nazwę koloru, np.: *czerwony*, dzieci z czerwonymi szarfami łąpią się za ręce. Zabawa trwa do czasu, gdy każda z grup przynajmniej raz się połączy.
- 6. N. zaprasza dzieci, by usiadły w kręgu. Pośrodku kładzie tablicę demonstracyjną *Emocje*.** Prosi, by po kolei każde dziecko wskazało na niej obrazek przedstawiający, jak się teraz czuje. N. pyta: *Co dzisiaj wam się najbardziej podobało?*

Kraina emocji, karta 8

Cele ogólne

- kształtowanie więzi z bliskimi.

Cele operacyjne

Dziecko:

- rozumie znaczenie dobrych relacji z bliskimi osobami.

Środki dydaktyczne: chusteczka, kredki, KE, karta 9, tablica demonstracyjna *Emocje*, płyta muzyczna CD cz. 2 *Słoń* z cyklu *Karnawał zwierząt* C. Saint-Saëns.

Przebieg zajęć**1. Jak się dzisiaj czuję.**

Dzieci pokazują minki, które przedstawiają ich poranny nastrój.

2. Kogo kocham, kogo lubię.

N. prosi dzieci, aby po kolei wymieniły osoby, które kochają. Gdy dzieci skończą, mówi: *Macie w sobie bardzo dużo miłości, skoro kochacie aż tyle osób. Gdzie ona się mieści?* Po odpowiedziach dzieci N. podsumowuje: *Mamy w sobie dużo miłości, ale zawsze możemy jej mieć jeszcze więcej, bo ona nie zajmuje tak naprawdę miejsca w naszym sercu. Miłość do osób nam bliskich okazujemy przez nasze myślenie i troskę o nich.*

3. Zabawa ruchowa tradycyjna Mam chusteczkę haftowaną.**4. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 9.**

N. rozdaje dzieciom karty pracy. Prosi je, żeby opowiedziały o kwiatku, na płatkach którego język narysował osoby, które kocha. Następnie prosi dzieci, aby przykleiły wazonie brakujące części kwiatka według wzoru. Po skończonej pracy N. podchodzi do każdego dziecka i na płatkach wpisuje imiona osób, które kocha dane dziecko.

5. Zabawa ruchowa Misie się lubią.

N. demonstruje dzieciom uścisk na misia (podchodzi do jednego z dzieci, przytula je i obejmuje, lewą rękę układając pod ramieniem dziecka, a prawą nad jego ramieniem i delikatnie klepie po plecach; potem zmienia ręce – prawa jest pod ramieniem, a lewa nad nim). N. włącza muzykę (*Słoń* z cyklu *Karnawał zwierząt* C. Saint-Saëns), a dzieci tańczą w parach. Gdy nie słychać muzyki, dzieci obejmują się na misia. Kilkakrotnie powtarzamy zabawę, zmieniając pary.

6. N. zaprasza dzieci, żeby usiadły w kręgu. Pośrodku kładzie tablicę demonstracyjną *Emocje*. Prosi, by po kolei każde dziecko wskazało na niej obrazek pokazujący, jak się teraz czuje. N. pyta: *Co dzisiaj wam się najbardziej podobało?*

Kraina emocji, karta 9

Cele ogólne

- kształtowanie umiejętności wyrażania swoich przeżyć.

Cele operacyjne

Dziecko:

- potrafi zrozumiale mówić o swoich przeżyciach,
- wie, jak sobie poradzić z lękiem przed personelem medycznym.

Środki dydaktyczne: ilustracje przedstawiające chore dziecko, płyta muzyczna, kartki A4, kredki, misie, KE, karta 10, tablica demonstracyjna *Emocje*, instrument perkusyjny – talerze, płyta muzyczna CD cz. 1 *Tarantella*, R. Dziekański lub CD cz. 2 *Szot* – melodia ludowa.

Przebieg zajęć**1. Jak się dzisiaj czuję.**

Dzieci pokazują minki, które przedstawiają ich poranny nastrój.

2. Oglądanie wspólnie ilustracji pokazujących chore dziecko, leżące w łóżku. N. pyta: Jak myślicie, w jakiej sytuacji jest dziecko na ilustracji? A kto z was chce opowiedzieć o tym, jak był chory. Czy musiał wtedy iść do lekarza? Jak wyglądała wizyta u lekarza?**3. Pokazujemy strach.**

Dzieci stają w rozsypance. Na dźwięki wydobywane przez N. poprzez pocieranie o siebie talerzami – instrumentem perkusyjnym – ich ciała mają pokazać strach. N. zaznacza, że mówi tylko ciało, a dzieci nie wydają głosu.

4. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 10.

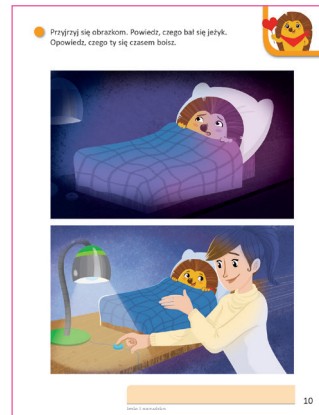
N. rozdaje dzieciom karty pracy, prosi, żeby przyjrzały się obrazkowi i powiedziały, czego bał się jeżyk. Następnie dzieci opowiadają, czego czasem się boją.

4. Malowany strach.

Dzieci siadają przy stolikach. Na kartkach A4 kredkami rysują strach. Po skończonej pracy każde dziecko pokazuje innym, jak wygląda strach na jego rysunku.

5. Taniec z misiem.

Przy skocznej muzyce (*Tarantella*, R. Dziekański lub CD cz. 2 *Szot* melodia ludowa) dzieci wykonują swobodny taniec ze swoim misiem.

6. N. zaprasza dzieci, by usiadły w kręgu. Pyta: Jakie pamiętacie sposoby radzenia sobie ze strachem? prosi, żeby dzieci stosowały je, gdy się boją, np. gdy idą do lekarza, są szczepione albo otrzymują lekarstwo. Następnie N. prosi, by po kolei każde dziecko wskazało na tablicy demonstracyjnej *Emocje* obrazek przedstawiający, jak się teraz czuje. N. pyta: Co dzisiaj wam się najbardziej podobało?

Kraina emocji, karta 10

Cele ogólne

- kształtowanie świata wartości – szacunek.

Cele operacyjne

Dziecko:

- wie, co oznacza szacunek,
- rozumie, że należy myśleć o potrzebach innych osób.

Środki dydaktyczne: drewniane krzesło, płyta z muzyką, duża torba z dużym i lekkim przedmiotem w środku, tablica demonstracyjna *Emocje*, płyta muzyczna CD cz. 1 *Tarantella* R. Dziekański.

Przebieg zajęć

1. *Jak się dzisiaj czuję.*
Dzieci pokazują minki, które przedstawiają ich poranny nastrój.
2. *Co oznacza szanować innych?*
Pogadanka z dziećmi na temat szacunku dla innych osób, czyli myślenia, czy nasze zachowanie nie przeszkadza innym. N. podaje przykłady: *Głośno słucham muzyki w domu, w autobusie kładę się na dwóch siedzeniach, siedząc, macham mocno nogami* itp. Zadaniem dzieci jest odpowiedzieć, komu takie zachowanie może przeszkadzać.
3. *Ćwiczenia Szacunek każdego dnia.*
Dzieci siedzą w półokręgu. N. stawia naprzeciwko dzieci drewniane krzesło i mówi: *Umawiamy się, że są to drzwi do pokoju np. pani dyrektor. Każde dziecko po kolei podejdzie, zapuka i po usłyszeniu „proszę” wejdzie, mówiąc „dzień dobry”, a następnie usiądzie na swoim miejscu.* N. demonstruje poprawne zachowanie, a następnie wszystkie dzieci wykonują polecenie.
4. *Zabawa ruchowa Przepraszam, przepraszam.*
N. prosi dzieci, aby stanęły w luźnej rozsypce i wyjaśnia, że zaraz włączy skoczną muzykę (*Tarantella*, R. Dziekański). Zadaniem dzieci jest podskakiwać w jej rytmie, a gdy kogoś potrąca, muszą się zatrzymać i powiedzieć tej osobie *przepraszam*.
5. *Ćwiczenie Szacunek każdego dnia.*
Dzieci siedzą w półokręgu. N. prosi jedną z osób, aby chodziła po sali z dużą torbą (do torby wkłada duży lekki przedmiot). Wskazane przez N. dziecko ma podejść do osoby z torbą i powiedzieć: *Dzień dobry, może pani/panu pomóc?* Dziecko niosące torbę mówi: *Dziękuję* i przekazuje torbę. Siada, a N. wskazuje następnego dziecko.
6. N. zaprasza dzieci, by usiadły w kręgu. Pośrodku kładzie tablicę demonstracyjną *Emocje*. Prosi, żeby po kolei każde dziecko wskazało na niej, jak się teraz czuje. N. pyta: *Co dzisiaj wam się najbardziej podobało?*

Cele ogólne

- kształtowanie zamiłowania do porządku.

Cele operacyjne

Dziecko:

- rozumie, że należy zachowywać ład i porządek wokół siebie.

Środki dydaktyczne: obrazki przedstawiających porządek i bałagan, KE, karta 11, tablica demonstracyjna *Emocje*, płyta muzyczna CD cz. 1 *Most na rzece Kwai* F. J. Ricketts (K. J. Alford)

Przebieg zajęć

- 1. Jak się dzisiaj czuję.**
Dzieci pokazują minki, które obrazują ich poranny nastrój.
- 2. Pogadanka na temat utrzymywania ładu i porządku w swoim najbliższym otoczeniu,** tj. w sali, pokoju, domu, na podwórku. N. może pomagać dzieciom prezentowaniem obrazków przedstawiających porządek i bałagan.
- 3. Zabawa ruchowa z elementami naśladowania *Wielkie sprzątanie*.**
N. proponuje zrobienie próby generalnej przed sprzątnięciem sali. Włącza utwór [*Most na rzece, Kwai* F. J. Ricketts (K. J. Alford)] i pokazuje kolejne czynności, naśladując sprzątanie (mycie szyb, mycie podłogi, zamiatanie), a dzieci je odtwarzają.
- 4. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 11.**
N. rozdaje dzieciom karty pracy i prosi, żeby przyjrzały się obrazkowi i opowiedziały, dlaczego język szukał bucika. Przyklej uśmiechniętą buzię obok obrazka, na którym jest przedstawione to, co powinien zrobić język, żeby już więcej nie szukać swoich rzeczy.
- 5. Zabawa ruchowa z elementami naśladowania *Wielkie sprzątanie*.**
N. proponuje zrobienie próby przed sprzątnięciem sali. Włącza muzykę i naśladując sprzątanie, pokazuje kolejne czynności (trzepanie dywanu raz ręką lewą, raz ręką prawą, wkręcanie żarówki), które dzieci odtwarzają.
- 6. Kalambury.**
Chętne dzieci pokazują pozostałym czynność, którą wykonują w domu podczas porządkowania. Grupa ma za zadanie zgadnąć, co pokazuje dziecko, a następnie naśladować tę czynność.
- 7. N. zaprasza dzieci, by usiadły w kręgu. Pośrodku kładzie tablicę demonstracyjną *Emocje*.** Prosi, żeby po kolei każde dziecko wskazało na niej, jak się teraz czuje. N. pyta: *Co dzisiaj wam się najbardziej podobało?*

Kraina emocji, karta 11

Cele ogólne

- budowanie więzi w rodzinie.

Cele operacyjne

Dziecko:

- rozumie, że rodzina jest ważna i należy dbać o nastrój w rodzinie.

Środki dydaktyczne: rodzinne fotografie dzieci, bębenek, kartki A4, kredki, tablica demonstracyjna *Emocje*.

Przebieg zajęć

1. *Jak się dzisiaj czuję.*
Dzieci pokazują minki, które przedstawiają ich poranny nastrój.
2. Oglądanie rodzinnych fotografii przyniesionych przez dzieci. Chętne dzieci opowiadają o swojej rodzinie, o jej członkach, wymieniając ich imiona, określając relacje rodzinne. Ważne jest, aby N. przypomniiał zasadę, że mówi jedna osoba, a reszta słucha.
3. Zabawa ruchowa *Rodzinka*.
N. dzieli dzieci na trzy grupy: dzieci, rodzice, dziadkowie. Każda grupa ma swoje miejsce w sali. N. akompaniuje na bębnie. Zadaniem dzieci jest zareagowanie ruchem na zmiany tempa:
 - szybkie – dzieci biegają po sali,
 - średnie – rodzice chodzą po sali,
 - wolne – dziadkowie poruszają się powoli.Kiedy następuje zmiana tempa, grupa, która się poruszała, wraca na swoje miejsce.
4. Dzieci siedzą w kręgu. N. prosi jedno z dzieci, aby opowiedziało, do kogo z rodziny jest podobne. Każde z dzieci powinno mieć możliwość wypowiedzenia się.
5. Zabawa orientacyjna *Kwiaty*.
Każde z dzieci jest kwiatem rosnącym na łące. Na hasło: *pączek*, dzieci kucają i zakrywają rękami głowę. Na hasło: *rośnij*, powoli wstają i podnoszą na przemian raz lewą, raz prawą rękę, rozchylając palce dłoni. Na hasło: *bukiet kwiatów*, dzieci stają bardzo blisko siebie, wyciągając ręce wysoko w górę.
6. Praca plastyczna *Rodzinny portret*.
Na kartkach A4 dzieci rysują swoją rodzinę. Po zakończeniu N. umieszcza prace na wystawie, a chętni omawiają o tym, co narysowali.
7. N. zaprasza dzieci, by usiadły w kręgu. Pośrodku kładzie tablicę demonstracyjną *Emocje*. Prosi, żeby po kolei każde dziecko wskazało na niej obrazek przedstawiający, jak się teraz czuje. N. pyta: *Co dzisiaj wam się najbardziej podobało?*

Scenariusz 17

Temat: Dbamy o nastrój w rodzinie

Cele ogólne

- rozwijanie więzi emocjonalnych z rodziną.

Cele operacyjne

Dziecko:

- rozumie, że rodzina jest ważna i należy dbać o dobre relacje z najbliższymi.

Środki dydaktyczne: pacynka języka Tuptusia, bębenek, farby do malowania ciała, kartki A4, KE, karta 12, tablica demonstracyjna *Emocje*.

Przebieg zajęć:

- 1. Jak się dzisiaj czuję.**
Dzieci pokazują minki, które obrazują ich poranny nastrój.
- 2. Z rodzicami lubię...**
Dzieci siedzą w kręgu. N. mówi: *Proszę, żeby każdy dokończył zdanie, tak jak chce. Mówi ta osoba, która trzyma języka Tuptusia. Ja zaczynam: „Z rodzicami lubię... rozmawiać wieczorami.”* N. podaje pacynkę kolejnej osobie.
- 3. Zabawa ruchowa Rodzinka.**
N. dzieli dzieci na trzy grupy: dzieci, rodzice, dziadkowie. Każda grupa ma swoje miejsce w sali. N. akompaniuje na bębnie. Zadaniem dzieci jest zareagowanie ruchem na zmiany tempa:
 - szybkie – dzieci biegają po sali,
 - średnie – rodzice chodzą po sali,
 - wolne – dziadkowie poruszają się powoli.
 Kiedy następuje zmiana tempa, grupa, która się poruszała, wraca na swoje miejsce.
- 4. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 12.**
N. prosi, aby dzieci przyjrzały się obrazkom i opowiedziały o niespodziankach, jakie przedstawieni na nich bohaterowie zrobili dla swoich rodziców. Następnie dzieci zastanawiają się, jaką niespodziankę każde z nich może przygotować dla swoich bliskich.
- 5. Klaszczmy raz i dwa.**
Dzieci stoją w parach. N. gra rytm na bębnie, a dzieci klaszczą dwa razy w swoje ręce i dwa razy w ręce kolegi lub koleżanki.
- 6. Praca plastyczna Nasze dłonie.**
Dzieci siedzą przy stolikach. N. kładzie przed dziećmi poziomo kartki A4 oraz na płaskim talerzyku farby do malowania ciała. Każde dziecko moczy w farbie i od-

Kraina emocji, karta 12

bija na kartce najpierw rękę lewą, a potem prawą. Dzieci wręczają wysuszone prace swoim rodzicom po zajęciach w przedszkolu.

7. N. zaprasza dzieci, by usiadły w kręgu. Pośrodku kładzie tablicę demonstracyjną *Emocje*. Prosi, by po kolei każde dziecko wskazało na niej obrazek pokazujący, jak się teraz czuje. N. pyta: *Co dzisiaj wam się najbardziej podobało?*

Scenariusz 18

Temat: Co robi mama, co robi tata, a co robią dzieci?

Cele ogólne

- uświadamianie dzieciom procesu dorastania, zachęcanie do myślenia o przyszłości.

Cele operacyjne

Dziecko:

- potrafi opowiedzieć, kim chciałoby zostać, gdy dorośnie.

Środki dydaktyczne: maskotka miś dla każdego dziecka, KE, karta 13, tablica demonstracyjna *Emocje*.

Przebieg zajęć

1. *Jak się dzisiaj czuję.*
Dzieci pokazują minki, które przedstawiają ich poranny nastrój.
2. *Czym się zajmują rodzice?* – pogadanka z dziećmi na temat pracy, jaką wykonują ich rodzice.
3. *Jestem N. misia*
N. rozdaje dzieciom misie maskotki. Mówi, że teraz każde dziecko będzie N. swojego misia.
Przywitanie: Dzieci witają się z misiami w sposób podany przez N., np. uścisk dłoni-łapa, pocieranie nosów, przytulenie.
Góra-dół: Dzieci spacerują z misiem po sali. Na hasło N.: *góra*, podnoszą misie i pokazują im, co znajduje się wysoko w sali. Na hasło: *dół*, dzieci wykonują przysiad i pokazują misiom, co jest nisko.
Pożegnanie: Dzieci dziękują misiom za wspólną zabawę i odkładają je na miejsce tak, żeby misie mogły obserwować, co robią dzieci.
4. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 13.
Dzieci siedzą przy stolikach. Otrzymują karty pracy. N. prosi, żeby dzieci przyjrzały się obrazkom i opowiedziały o zabawach w przedszkolu. Po wysłuchaniu wypowiedzi dzieci N. prosi o przyklejenie uśmiechniętych buź obok obrazków przedstawiających zabawy, które dzieci lubią najbardziej.

Kraina emocji, karta 13

5. Zabawa ruchowa *Jestem...*

Zadaniem dzieci jest reagowanie ruchem na zawód wymieniony przez N. Gdy N. mówi: *Jesteście policjantami*, dzieci zachowują się tak, jakby były policjantami (można wymieniać różne zawody, np. kosmonauta, listonosz, taksówkarz, lekarz, kucharz, i obserwować, jakie wyobrażenie mają o nich dzieci). Jest to dobry wstęp do późniejszych rozmów z dziećmi na temat obowiązków ludzi dorosłych.

6. N. pyta dzieci: *Kim chcielibyście zostać, gdy dorośniecie?* Dzieci po kolei udzielają odpowiedzi. Przy każdej odpowiedzi N. dopytuje dlaczego dziecko wybrało taki zawód i co w danej pracy mu się podoba.

7. N. zaprasza dzieci, by usiadły w kręgu. Pośrodku kładzie tablicę demonstracyjną *Emocje*. Prosi, by po kolei każde dziecko wskazało na niej obrazek przedstawiający, jak się teraz czuje. N. pyta: *Co dzisiaj wam się najbardziej podobało?*

Scenariusz 19

Temat: Jak powinien zachowywać się przyjaciel?

Cele ogólne

- wdrażanie do poszanowania uczuć innej osoby,
- kształtowanie postawy przyjaźni.

Cele operacyjne

Dziecko:

- dostrzega uczucia i potrzeby innych,
- potrafi wyjaśnić, jak powinien się zachowywać przyjaciel.

Środki dydaktyczne: płyta muzyczna, KE, karta 14, tablica demonstracyjna *Emocje*, Niezbędnik N. – CD akompaniament do piosenki *Wyliczanka*, sł. i muz. R. Szczypior.

Przebieg zajęć

1. *Jak się dzisiaj czuję.*
Dzieci pokazują minki, które przedstawiają ich poranny nastrój.
2. *Prawdziwy przyjaciel.*
Dzieci siedzą w kręgu. N. mówi:
Posłuchajcie, opowiem wam pewną historię.

Pewnego dnia dwa misie, które zawsze się razem bawiły, wybrały się na wycieczkę po lesie. Po drodze misie zjadały maliny i bawiły się w berka na polanie. Odeszły już dość daleko od swoich norek, gdy nagle rozległ się grzmot, a na niebie pojawiła się błyskawica. Wystraszone misie ruszyły biegiem do domu.

– Ojej – jeden z nich nie zauważył wystającej gałęzi i mocno uderzył się w łapę. Nie mógł już biec tak szybko jak jego przyjaciel, więc prosił:

– Przyjacielu, biegnij wolniej, bo bardzo boli mnie łapa.

Jednak zdrowy miś nie słuchał, tylko biegł tak szybko, że po chwili nie było go widać. Padał ulewny deszcz i chory miś usiadł smutny pod drzewem. I wtedy pojawiła się wiewiórka. Wskoczyła ze swojej dziupli i powiedziała:

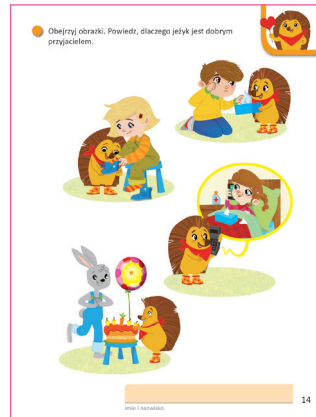
– Misiu, chodź. Pokażę ci krótszą drogę do twojej norki. Zaraz będziesz w domu.

Rzeczywiście, po chwili miś był z mamą, która troskliwie zajęła się swoim synkiem. Miś podziękował wiewiórce i umówił się z nią następnego dnia na wspólną zabawę.

Rozmowa z dziećmi o tym, kto w opowiadaniu był dobrym kolegą, i dlaczego tak uważają.

3. *Zabawa ruchowa Biegnące misie.*
N. włącza muzykę (akompaniament do piosenki *Wyliczanka*, sł. i muz. R. Szczypior), a dzieci, czworakując, naśladują biegające misie. Gdy N. wyłącza muzykę, wszystkie misie leżą na dywanie i odpoczywają.

4. Wykonanie ćwiczenia z *KE*, karta 14.
N. rozdaje karty pracy i prosi, aby dzieci obejrzały obrazki. Następnie pyta kolejno dzieci, dlaczego język jest dobrym przyjacielem.
5. Zabawa ruchowa *Lustra*.
N. prosi dzieci o ustawienie się w parach dwuszeregu. Dzieci stoją twarzami do siebie. Jedno z dzieci przybiera określoną pozę, na dźwięk bębienka drugie dziecko z pary stara się naśladować kolegę. Następny dźwięk to zamiana ról.
6. N. zaprasza dzieci, żeby usiadły w kręgu. Pośrodku kładzie tablicę demonstracyjną *Emocje*. Prosi, by po kolei każde dziecko wskazało na niej obrazek przedstawiający, jak się teraz czuje. N. pyta: *Co dzisiaj wam się najbardziej podobało?*

Kraina emocji, karta 14

Scenariusz 20

Temat: Mój przyjaciel

Cele ogólne

- kształtowanie poczucia więzi między rówieśnikami.

Cele operacyjne

Dziecko:

- wie, że warto żyć w zgodzie z innymi,
- rozumie zależność: jestem miły dla kogoś, on jest miły dla mnie.

Środki dydaktyczne: kredki, niebieskie i czerwone szarfy, bębenek, *KE*, karta 15, tablica demonstracyjna *Emocje*, płyta muzyczna CD cz. 1 *Już lato*, śl. E. Jarząbek, muz. K. Żesławski.

Przebieg zajęć

1. *Jak się dzisiaj czuję.*
Dzieci pokazują minki, które przedstawiają ich poranny nastrój.
2. Pogadanka *Mam przyjaciela.*
Dzieci siedzą w kręgu. N. pyta, czy mają przyjaciela i jaki on jest. Każde z dzieci powinno się wypowiedzieć.
3. Zabawa ruchowa *Szukam przyjaciela.*
Każde dziecko otrzymuje szarfę czerwoną albo niebieską. Dzieci stoją w luźnej rozrypcie. Gdy słychać muzykę (*Już lato*, śl. E. Jarząbek, muz. K. Żesławski), dzieci poruszają się w jej rytmie. Gdy muzyka milknie, zadaniem dzieci jest stworzenie pary z dzieckiem o takim samym kolorze szarfy. Zabawę powtarzamy kilka razy. Ważne, żeby żadne dziecko nie zostało bez pary.

4. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 15.

Dzieci siedzą przy stolikach. N. rozdaje karty pracy i prosi, żeby dzieci narysowały w ramce portret swojego przyjaciela. Po skończonej pracy dzieci prezentują swoje dzieła i opowiadają, co lubią robić razem ze swoim przyjacielem.

5. *Czy tak robi przyjaciel?*

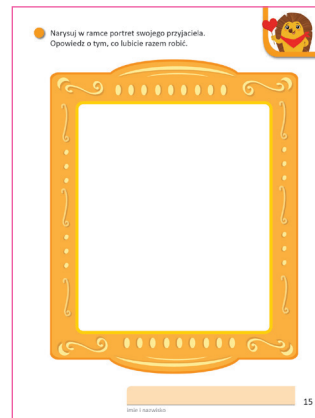
Dzieci siedzą w półokręgu. N. stoi przed dziećmi. Zadaniem dzieci jest pokazywanie miną (radość – smutek), czy zachowaniem, o którym mówi N., jest zachowaniem przyjaciela, czy nie. N. mówi:

- *Zgubiłeś czapkę, ale kolega nie pomaga ci jej szukać, bo musi biec na obiad. Czy tak robi przyjaciel?*
- *Podczas zabawy piłka wypadła za siatkę. Kolega biegnie do pani i prosi o pomoc. Czy tak robi przyjaciel?*
- *Bawicie się zgodnie razem. Czy tak robi przyjaciel?*
- *Kolega przyniósł batonik i podzielił się z tobą. Czy tak robi przyjaciel?*
- *Twój kolega układa wieżę z klocków z kimś innym i nie pozwala ci się dołączyć. Czy tak robi przyjaciel?*

6. Zabawa ruchowa.

N. rozdaje dzieciom szarfy. Połowa dzieci dostaje szarfy w kolorze czerwonym, a druga połowa w niebieskim. N. gra na bębenku, a dzieci maszerują po sali w podanym rytmie. Gdy N. przestaje grać, dzieci szybko tworzą dwa koła: czerwone i niebieskie.

7. N. zaprasza dzieci, żeby usiadły w kręgu. Pośrodku kładzie tablicę demonstracyjną *Emocje*. Prosi, by po kolei każde dziecko wskazało na niej obrazek przedstawiający, jak się teraz czuje. N. pyta: *Co dzisiaj wam się najbardziej podobało?*

Kraina emocji, karta 15